

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Освітньо-професійна програма
(освітньо-професійна / освітньо-наукова)

Історія та археологія

(назва програми)

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

(перший (бакалаврський), другий (магістерський), третій (освітньо-науковий))

Галузь знань _____ В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність _____ В9 «Історія та археологія»

(шифр, назва спеціальності)

(назва спеціалізації)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

Харківського національного університету імені

В.Н. Каразіна

«__» _____ 2025 року,

Протокол № __

Введено в дію з 2025/2026 навчального року.

наказом від „__” 2025 р. №

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ Олександр ГОЛОВКО

«__» _____ 20__ р.

Харків 2025 р.

ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою групою у складі:

Прізвище, ім'я, по батькові	Найменування посади (для сумісників – місце основної роботи, посада)	Науковий ступінь, вчене звання, за якою кафедрою (спеціальністю) присвоєно
Керівник робочої групи, гарант освітньої програми – Литовченко Сергій Дмитрович	Декан історичного факультету Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна	Кандидат історичних наук, доцент кафедри історії Стародавнього світу та середніх віків історичного факультету Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна
Члени робочої групи		
Кушнар'єв Сергій Сергійович	Заступник декана з навчальної роботи історичного факультету Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна	Кандидат історичних наук, викладач кафедри історії Східної Європи історичного факультету Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна
Любавський Роман Геннадійович	Заступник декана з наукової роботи історичного факультету Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна	Кандидат історичних наук, викладач кафедри історії України історичного факультету Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна

До проектування освітньої програми долучені:

Представники здобувачів вищої освіти: Курганова Дарія, студентка третього курсу денного відділення історичного факультету

Представники роботодавців: Д'ячков Сергій Володимирович, к.і.н, доцент, директор Харківського університетського ліцею Харківської обласної ради

При розробці проекту Програми враховані вимоги:

Стандарту вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Галузь знань: 03 Гуманітарні науки, спеціальності 032 «Історія та археологія».

Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти та науки України від 29.04.2020 р. № 575.

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів (за наявності):

1. Сошнікова Ольга Миколаївна, директор Харківського історичного музею, к.ф.н.
2. Балишев Марат Артурович, директор ЦДНТА України, к.і.н.

**1. Профіль освітньої програми Історія та археологія
зі спеціальності 032 історія та археологія**

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна Історичний факультет
Офіційна назва програми	Історія та археологія/ History and Archeology
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Назва кваліфікації	Бакалавр з історії та археології
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС, термін навчання 4 роки
Наявність акредитації	Національне агентство із забезпечення якості освіти, сертифікат про акредитацію освітньої програми № 7105, дійсний до 27.02.2025
Передумови	Для здобуття рівня вищої освіти «бакалавр» приймаються особи, які отримали повну загальну середню освіту, або ступінь «молодший бакалавр», «фаховий молодший бакалавр», або освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст».
Мова викладання	Державна (українська).
Термін дії освітньої програми	2025-2029 рр.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://history.karazin.ua
2 - Мета освітньої програми	
Мета програми	Метою програми є забезпечення рівня теоретичної та практичної підготовки випускника для майбутньої професійної діяльності; забезпечення відповідності здобутих знань, набутих умінь і навичок вимогам стандартів; створення умов задля формування високого рівня сформованості системи компетенцій бакалавра зі спеціальності 032 історія та археологія згідно з цілями і завданнями вищої освіти та вимогами ринку праці у визначеній сфері (галузі) діяльності.
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки Спеціальність: В9 «Історія та археологія»
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна

Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Загальна та спеціальна освіта в галузі історичних наук, забезпечення формування система знань про зміст, сутність і цінності історичних фактів, подій та явищ, їх причинно-наслідковий зв'язок, закономірності виникнення, історичного поступу і функціонування людського суспільства. <u>Ключові слова:</u> історія, археологія, джерелознавство, архівознавство, історіографія, історична освіта, культурна спадщина
Особливості програми	Рівень підготовки за програмою дає можливість брати участь в програмах міжнародної мобільності
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Відповідно до Національного класифікатора професій ДК 003:2010, випускники мають такі перспективи працевлаштування: 2443.2 історик, історик (економіка), історик (політика), історик (суспільні відносини), консультант з питань історії; 2431.2 – архівіст, експерт з комплектування музейного та виставочного фонду, зберігач експонатів, зберігач фондів; 2442.2 – археограф, археолог, етнолог; 2320 Вчитель середнього навчально-виховного закладу. 3340 асистент вчителя, викладач-стажист, вихователь, лаборант (освіта), 3414 – екскурсовод.
Подальше навчання	Після здобуття освітнього рівня «бакалавр» випускники мають право вступати на навчання для здобуття освітнього рівня «магістр», а також підвищувати кваліфікацію й отримувати додаткову освіту за сертифікованими програмами та програмами післядипломного навчання
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Студентсько-центроване, проблемно-орієнтоване навчання, ініціативне самонавчання. Лекційні заняття мають проблемний характер, використовують аналіз, синтез, порівняння, моделювання, аналогію, діалектику, абстрагування, конкретизацію, системний, історичний та логічний підходи. Практичні заняття проводяться в групах, передбачають використання методів сучасних наукових досліджень, статистичної обробки експериментальних даних, інформаційних та комунікаційних технологій. Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи здійснюється через використання елементів дистанційного навчання: електронних лекцій, методичних вказівок та

	<p>завдань.</p> <p>Акцент робиться на особистому саморозвитку, що сприятиме формуванню потреби й готовності до продовження самоосвіти протягом життя</p>
<p>Оцінювання</p>	<p>Максимальна сума балів, яку може набрати здобувач вищої освіти при підсумковому семестровому контролі, складає 100.</p> <p>Оцінка підсумкового контролю також виставляється за однією зі шкал, прийнятих в університеті:</p> <p>а) чотирирівнева шкала оцінювання – оцінки «відмінно» «добре», «задовільно», «незадовільно»,</p> <p>б) дворівнева шкала оцінювання – оцінки «зараховано», «не зараховано»</p> <p>Форми контролю: письмові екзамени та заліки, семінарські заняття, тестові завдання, навчальна практика, есе, презентації, захист кваліфікаційної роботи</p>
<p>6 – Програмні компетентності</p>	
<p>Інтегральна компетентність</p>	<p>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, в галузі історії та археології або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук.</p>
<p>Загальні компетентності</p>	<p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, позиціонувати себе як випускника Каразінського університету. (компетентність, визначена Університетом)</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.</p> <p>ЗК 4. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p>

	<p>ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК 7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел з використанням інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 8. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, а також бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 9. Здатність працювати автономно і в команді.</p> <p>ЗК 10. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. (компетентність, визначена Університетом)</p> <p>ЗК 11. Здатність працювати у міжнародному контексті. (компетентність, визначена Університетом)</p> <p>ЗК 12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності</p>
<p>Фахові компетентності</p>	<p>ФК 1. Здатність до критичного усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.</p> <p>ФК 2. Здатність до критичного усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.</p> <p>ФК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика та розуміння можливостей використання історії для досягнення певних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.</p> <p>ФК 4. Здатність спілкуватися державною мовою, рідною мовою та однією з іноземних мов із використанням термінів і методик, прийнятих в фаховому середовищі; знати й вміти використовувати в професійних цілях давні мови.</p> <p>ФК 5. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.</p> <p>ФК 6. Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т.п.).</p> <p>ФК 7. Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.</p>

	<p>ФК 8. Здатність використовувати фахові знання та професійні навички у процесі виявлення, охорони та популяризації матеріальної і нематеріальної культурної спадщини.</p> <p>ФК 9. Усвідомлення особливостей розвитку людства у дописемний період його історії та володіння базовими принципами і навичками дослідження цього періоду на емпіричному й теоретичному рівнях. (компетентність, визначена Університетом)</p> <p>ФК 10. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.</p> <p>ФК 11. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.</p> <p>ФК 12. Володіння методами викладання історії та суміжних дисциплін у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів. (компетентність, визначена Університетом)</p> <p>ФК 13. Здатність робити відбір та прийняття на збереження артефактів і документів у відповідності до нормативів, організовувати археографічну діяльність, роботу в архівах та музеях, державних наукових та науково-дослідних установах у відповідності з прийнятими правилами та нормами.</p> <p>ФК 14. Здатність здійснювати та організовувати археологічну діяльність.</p>
7 – Програмні результати навчання	
<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, дотримуватися принципу верховенства права, поважати права і свободи людини. (ПРН, які було визначено університетом)</p> <p>ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності</p> <p>ПРН 3. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.</p> <p>ПРН 4. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.</p>

ПРН 5. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.

ПРН 6. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України в контексті європейської та світової історії.

ПРН 7. Визначати відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.

ПРН 8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

ПРН 9. Мати навички організації практичного вирішення проблем історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України.

ПРН 10. Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності.

ПРН 11. Володіти понятійно- категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 12. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

ПРН 13. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

ПРН 14. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних міркувань (мотивів), зокрема, практикувати дотримання етичних принципів ведення дискусій. (ПРН, які було визначено університетом)

ПРН 15. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним. (ПРН, які було визначено університетом)

ПРН 17. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення

	інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Специфічні характеристики кадрового забезпечення	Підготовка фахівців буде здійснюватися на базі п'яти випускових кафедр: історії України, історії Східної Європи, історії стародавнього світу та середніх віків, нової та новітньої історії, історіографії, джерелознавства та археології до викладацького складу яких входить 13 докторів історичних наук та 29 кандидатів історичних наук, що мають відповідну кваліфікацію для викладання курсів освітньої програми. Також до освітнього процесу будуть залучені викладачі інших кафедр університету – спеціалісти, що працюють в сферах філософії, соціології, економіки, охорони здоров'я, психології та педагогіки
Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення	Музей археології ХНУ імені В.Н. Каразіна, Музей історії університету, Центр українських студій та краєзнавства імені академіка П. Т. Тронька, Навчальна лабораторія Герmano-слов'янської археологічної експедиції; навчальні корпуси; гуртожитки; тематичні кабінети; спеціалізовані лабораторії; комп'ютерні класи, - пункти харчування; точки бездротового доступу до мережі інтернет; мультимедійне обладнання; спортивний зал, спортивні майданчики.
Специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення	Офіційний сайт ХНУ імені В.Н. Каразіна https://karazin.ua/ <ul style="list-style-type: none"> - точки бездротового доступу до мережі Інтернет; - необмежений доступ до мережі Інтернет; - наукова бібліотека, читальні зали; - віртуальне навчальне середовище Moodle; - корпоративна пошта; - навчальні і робочі плани; - графіки навчального процесу; - навчально-методичні комплекси відповідних дисциплін; - навчальні та робочі програми дисциплін; - навчальні посібники, тестові завдання, переліки тем есе та індивідуальних завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів з дисциплін; - програми практик; - методичні вказівки щодо виконання курсових проектів; - критерії оцінювання рівня підготовки; - пакети комплексних контрольних робіт.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Укладено договори про співпрацю з університетами України: із Національним університетом "Київо-Могилянська академія"
Міжнародна кредитна мобільність	Укладено договори з зарубіжними університетами-партнерами: з Університетом Марії Кюрі-Склодовської (Польща), з Університетом імені Фрідріха-Александра, міст

	Ерлангена-Нюрнберга (ФРН), із Єврозійським відділом Німецького археологічного інституту (ФРН), із Ягелонським університетом (Польща)
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Здійснюватиметься згідно законодавства України про освіту.

2. Перелік компонент освітньо-професійної /наукової програми та їх логічна послідовність

2.1.Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
1. Обов'язкові компоненти ОП			
Цикл загальної підготовки			
ОК 1.	Історія української культури	3	Іспит
ОК 2.	Філософія	3	Іспит
ОК 3.	Іноземна мова за фахом.	12	Іспит
ОК 4	Академічне письмо	4	Залік
ОК 5	Історія та медіа в Україні	3	Залік
Цикл професійної підготовки			
ОК 6	Історіографія	4	Іспит
ОК 7	Методика викладання історії в школі	4	Іспит
ОК 8	Археологія	5	Іспит
ОК 9	Історія первісного суспільства	4	Іспит
ОК 10	Історія стародавнього Сходу	4	Іспит
ОК 11	Історія Греції та Риму	6	Іспит
ОК 12	Історія середніх віків	7	Іспит
ОК 13	Історія країн Азії та Африки в середні віки, новий та новітні часи	15	Іспит
ОК 14	Історія України (давні та нові часи)	14	Іспит
ОК 15	Новітня історія України	8	Іспит
ОК 16	Політична спадщина Київської Русі: від середньовіччя до ранньомодерного часу	4	Іспит
ОК 17	Історія Східної Європи модерної доби та новітнього часу	10	Іспит
ОК 18	Історія Західної Європи та Північної Америки нового часу	8	Іспит
ОК 19	Сучасна історія Західної Європи та Північної Америки	8	Іспит
ОК 20	Архівознавство	3	Іспит
ОК 21	Основи музеєзнавства та мистецтвознавства	5	Залік
ОК 22	Спеціальні історичні дисципліни	4	Іспит
ОК 23	Етнологія	4	Іспит
ОК 24	Українська етнологія	3	Залік
ОК25	Вступ до спеціальності	4	Залік

ОК 26	Історична географія та історичне краєзнавство	5	Залік
ОК 27	Основи до- та ранньоісторичних досліджень	3	Залік
ОК 28	Навчальна археологічна практика	5	Залік
ОК 29	Навчальна музейно-архівна практика	5	Залік

ОК 30	Виробнича практика	5	Залік
ОК 31	Педагогічна практика	5	Залік
ОК 32	Підготовка кваліфікаційної роботи	3	Іспит

Загальний обсяг обов'язкових дисциплін 180

2. Вибіркові компоненти ОП*

2.1 Цикл загальної підготовки Обираються 4 дисципліни за каталогом міжфакультетських дисциплін університету (не менше ніж з 200) із загальним обсягом 12 ЄКТС

ВК 1.	Міжфакультетська дисципліна	3	Залік
ВБ 2	Міжфакультетська дисципліна	3	Залік
ВК 3	Міжфакультетська дисципліна	3	Залік
ВК 4	Міжфакультетська дисципліна	3	Залік

2.2 Цикл професійної підготовки (Обираються 7 дисциплін за каталогом фахових вибіркових дисциплін факультету загальним обсягом 24 ЄКТС

ВК 5	Методи історичних досліджень/Етнографія України	4	Залік
ВК 6	Історія Центральної та Південно-Східної Європи/ Діловодство	6	Іспит
ВК 7	Історична антропологія/Етнічний склад давнього населення України	3	Залік
ВК 8	Історія міжнародних відносин/Етика та естетика	4	Іспит
ВК 9	Релігієзнавство / Концепція сучасного природознавства	3	Залік
ВК 10	Соціологія / Основи менеджменту та маркетингу	3	Залік
ВК 11	Антична культура/ Історія художньої культури Стародавньої Греції та Риму	3	Залік

Обираються 7 вибіркові фахові дисципліни з блоків дисциплін загальним обсягом 24 ЄКТС. Обрані дисципліни мають безпосереднє відношення до роботи над дипломним проектом здобувача вищої освіти. Кафедра, яка керує дипломним проектом, обирається здобувачем за власним бажанням.

ВК 12	Спецкурс:1	3	Залік
ВК 13	Спецкурс:2	3	Іспит
ВК 14	Спецкурс:3	4	Залік
ВК 15	Спецкурс: 4	3	Іспит
ВК 16	Спецкурс: 5. Переддипломний семінар (по кафедрах)	3	Залік
ВК 17	Спецкурс: 6.	3	Залік
ВК 18	Спецкурс: 7	3	Залік

Загальний обсяг вибіркових компонентів ОП 60

ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ	240
---	------------

3. Структурно-логічна схема ОП

Цикли підготовки	Семестри							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Загальна підготовка	ОК 3	ОК 1, ОК 3	ОК 2, ОК 3, ОК 4, ОК 5, ВК 1,	ОК 3, ОК 4, ВК 2	ВК 3	ВК 4		
Професійна підготовка	ОК 9, ОК 10, ОК 14, ОК 23, ОК 25, ОК 26, ОК 27	ОК 8, ОК 11, ОК 14, ОК 16, ОК 25, ОК 28	ОК 12, ОК 14, ОК 17, ВК 8, ВК 12 ВК 6, ВК 7	ОК 12, ОК 14, ОК 17, ОК 21, ОК 29,	ОК 13, ОК 15, ОК 17, ОК 18, ВК 9, ВК 11, ВК 13	ОК 13, ОК 15, ОК 17, ОК 18, ОК 20, ОК 30, ВК 14, ВК 15	ОК 6, ОК 13, ОК 19, ОК 20, ОК 21, ОК 24, ВК 5, ВК 16, ВК 17	ОК 6, ОК 7, ОК 19, ОК 31, ОК 32, ВК 10, ВК 18,

4. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація фахівця першого рівня вищої освіти бакалавр спеціальності 032 історія та археологія передбачає захист бакалаврської (випускної) кваліфікаційної роботи або, за певних умов, складання комплексного екзамену з історії України. Для запобігання академічного плагіату кваліфікаційна робота має бути перевірена фахівцями відповідного структурного підрозділу вищого навчального закладу за допомогою електронних баз даних. Виконання роботи передбачає поглиблення, систематизацію, закріплення теоретичних знань, а також вдосконалення практичних навичок, отриманих здобувачем за час навчання в бакалавріаті. Робота має продемонструвати рівень опанування автором методик здійснення історичних та археологічних досліджень і навичок творчого розв'язання інтелектуальних завдань. Захист бакалаврської кваліфікаційної роботи здійснюють у відкритому режимі (публічно). Атестація завершується видачою документу встановленого зразка про присудження йому ступеня бакалавра із присвоєнням кваліфікації: Бакалавр історії та археології.

